

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Сумський державний університет (Україна)

Вища школа економіко-гуманітарна (Республіка Польща)

Академія техніко-гуманітарна (Республіка Польща)

IBM Canada, м. Торонто (Канада)

Державна установа "Інститут економіки природокористування та сталого розвитку

Національної академії наук України", м. Київ (Україна)

Парламент Ізраїлю, м. Єрусалим (Держава Ізраїль)

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут» (Україна)

Одеський національний політехнічний університет (Україна)

Технічний університет –Варна (Республіка Болгарія)

Університет “Проф. д-р Асен Златаров”, м. Бургас (Республіка Болгарія)

Університет Торонто (Канада)

УО «Вітебський державний технологічний університет» (Республіка Білорусь)

Економічні проблеми сталого розвитку

Экономические проблемы устойчивого развития

Economical Problems of Sustainable Development

Матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції
імені проф. Балацького О. Ф.
(Суми, 11–12 травня 2016 р.)

У двох томах

Том 1

Суми
Сумський державний університет
2016

Чинна пенсійна система, успадкована з часів планової економіки, виявила неспроможність забезпечити достатні виплати пенсіонерам, використовуючи однорівневу модель державного пенсійного страхування. Чітка побудова сучасної європейської моделі пенсійної системи, яка відповідає вимогам ринкової економіки, є основою подальшого розвитку соціальної сфери держави.

Проаналізувавши роботу недержавних пенсійних фондів в Україні можна запропонувати такі шляхи вдосконалення недержавного пенсійного забезпечення:

1. Перш за все необхідно вдосконалити відповідну законодавчу базу, спираючись на вже отриманий досвід впровадження НПФ.

2. Для збільшення вартості інвестованих активів НПФ та активізації їхньої діяльності на інвестиційному ринку необхідно вжити ряд заходів організаційного й законодавчо-правового характеру, а саме: переглянути законодавчо встановлені нормативи інвестування пенсійних активів;

3. З метою підвищення рівня управління інвестиційним портфелем фонду необхідно в законодавстві запровадити загальні положення про управління ризиками та запровадити обмеження на частки акціонерного капіталу, які утримує НПФ.

4. Запровадити обов'язкове використання суб'єктами НПЗ міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) з метою вирішення питання щодо низького рівня прозорості НПФ в Україні.

5. Безумовно, необхідно проводити роботу як серед працюючого населення, так і серед роботодавців із роз'яснення умов функціонування та соціального забезпечення учасників НПФ. Ця робота матиме як соціальні (підвищення рівня пенсійного забезпечення населення України), так і економічні (зростання обсягів пенсійних активів, що дасть змогу інвестувати ці кошти в економіку України).

1. Закон України „Про недержавне пенсійне забезпечення” від 09.06.2003 р. № 1057-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

2. Панченко І.В. Недержавне пенсійне забезпечення в Україні: стан і перспективи розвитку // Управління розвитком. - 2011. - № 5 (102).- С. 43-44.

СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНЕ ІННОВАЦІЙНЕ ІНВЕСТУВАННЯ ЯК ФАКТОР СВОРЕННЯ СУСПІЛЬНОЇ ЦІННОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В КОНТЕКСТІ СТЕЙКХОЛДЕРСЬКОГО ПІДХОДУ

доцент **Захаркін О.О.**

Сумський державний університет (Україна)

Сучасні умови господарювання вимагають від підприємств переорієнтації від забезпечення приросту виключно своєї ринкової вартості до додаткового створення «суспільної цінності», тобто задоволення певних соціальних,

екологічних, етичних потреб суспільства у вигляді формування позитивних ефектів або мінімізації негативних впливів. Такий підхід дозволить заручитися підтримкою місцевих громад, держави та інших зовнішніх стейкхолдерів за рахунок спільної реалізації стратегічних довгострокових проєктів, державно-приватного партнерства тощо.

Проте не завжди підприємства зацікавлені у реалізації соціально-відповідальних інновацій або істотно їх обмежують, оскільки розглядають їх виключно з точки зору додаткових витрат, що негативно впливають на показники фінансових результатів діяльності підприємства. У такому випадку зростає доцільність та необхідність державного втручання у стимулювання інноваційної діяльності, та перш за все – соціально-відповідальних інновацій.

Державне регулювання зовнішніх ефектів діяльності підприємств може здійснюватися у вигляді впровадження обмежень негативних впливів або заохочення їх інтерналізації підприємствами.

Законодавче регулювання, запровадження стандартів і нормативів на сьогодні є одним із найбільш поширених методів державного впливу для обмеження обсягів забруднення та гарантування достатнього рівня якості продукції. Поряд із цим у міжнародній практиці розвитку набуває й інша категорія стандартів, що стосуються впровадження принципів соціальної відповідальності під час ведення бізнесу. Так, у 2010 році був прийнятий стандарт соціальної відповідальності ISO 26000, в якому значна увага приділена співпраці зі стейкхолдерами компанії, методам визначення кола таких осіб, важливості залучення стейкхолдерів у діяльність компанії, а також випадкам, коли така форма роботи неможлива [1].

Недоліком сучасної системи державного впливу на інноваційну діяльність підприємств є фактично однобічне застосування податкових інструментів – податки відіграють роль «санкцій» для негативних екстерналій, тоді як не застосовуються податкові стимули у вигляді повного або частково звільнення від оподаткування підприємств, які запроваджують принципи соціально-відповідальних інновацій.

Незважаючи на зростання відповідальності бізнесу та визнання компаніями необхідності компенсації негативних зовнішніх ефектів, створюваних підприємницькою діяльністю, а також на проведення відповідної державної політики і розроблення міжнародних документів, що покликані стимулювати розвиток інновацій у даному напрямку, на сьогодні показники негативних екстерналій підприємств перебувають на дуже високому рівні. Як засвідчує дослідження, проведене компанією KPMG [2], за 11 ключовими галузями промисловості у світовому масштабі рівень негативних екологічних ефектів у вартісному вираженні становить близько 41 % від показника EBITDA (фінансового результату до сплати податків, відсотків та нарахування амортизації).

На основі поданих статистичних даних, окрім висновку про істотний

негативний вплив, що чинять підприємства на довкілля, можна сформулювати також таке твердження: на поточному етапі, незалежно від обсягів інноваційної діяльності, здебільшого підприємства не можуть самостійно відшкодувати або нейтралізувати створювані ними негативні зовнішні ефекти. Наприклад, підприємства галузі харчової промисловості взагалі залишаються без прибутку, якщо вони будуть змушені покривати повну вартість зовнішніх негативних ефектів, спричинених їх діяльністю.

Виходячи з цього, при розробленні та реалізації інноваційної діяльності, що має екологічну чи соціальну спрямованість, доцільною є співпраця підприємств із державою в особі її уповноважених органів або з органами місцевого самоврядування.

Найбільш поширеним у світовій та вітчизняній практиці підходом до організації такої співпраці є державно-приватне партнерство – довготривале співробітництво на основі відповідної угоди між державним партнером (органом державної влади; органом місцевого самоврядування) та юридичною особою чи фізичною особою-підприємцем.

Отже, при реалізації підприємством інноваційної діяльності, яка передбачає орієнтацію на досягнення не лише фінансових, але й позитивних екологічних, соціальних та інших ефектів, найбільш прийнятною є широка модель управління, що полягає у залученні до інноваційного процесу всіх стейкхолдерів підприємства (інвесторів, працівників, споживачів, постачальників і партнерів, ЗМІ, місцевих громад). Важливу роль у стимулюванні і реалізації соціально-відповідальних інновацій повинна відігравати держава шляхом застосування різних стимулювальних та обмежувальних методів і інструментів впливу, а також участі у державно-приватному партнерстві.

1. Саприкіна М. Діалог зі стейкхолдерами: рекомендації компаніям / М. Саприкіна, Д. Каба. – К. : ТОВ «Фарбований лист», 2011. – 475 с.

2. Expect the Unexpected: building business value in a changing world [Electronic resource] // KPMG International Cooperative. – 2012. – 56 p. – Access mode : <http://www.kpmg.com/TW/zh/Documents/ccs/expect-the-unexpected-part3.pdf>.

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

доцент **Захаркіна Л.С.**, студентка гр. Ф-21 **Мурай В.Є.**
Сумський державний університет (Україна)

Фінансове забезпечення суб'єктів господарювання є цілісним процесом, що охоплює власне фінансове забезпечення, можливості нагромадження і відтворення фінансових ресурсів, а також його регулятивний потенціал. Економічну основу фінансового забезпечення становлять фінансові ресурси [1, с.79].

Система фінансового забезпечення включає джерела фінансування та організаційні форми фінансування.